

СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Анотація. Досліджено водні ресурси та надано їх детальну характеристику у Харківській області з метою раціонального водокористування й водопостачання у регіоні. Підкреслено, що проблеми водопостачання у регіоні можна вирішити за рахунок більш широкого використання підземних вод.

Аннотация. Исследованы водные ресурсы и представлена их детальная характеристика в Харьковской области с целью рационального водоиспользования и водопотребления в регионе. Подчеркнуто, что проблемы водоснабжения в регионе можно решить за счет более широкого использования подземных вод.

Annotation. Study and detailed characteristics of water and resource potential of Kharkiv region with the aim of rational water use and water consumption in the region have been presented. It's emphasized that the problems of water supply in the region can be solved due to the wider use of underwater.

Ключові слова: водні ресурси, водозабезпеченість, підземні води, водно-ресурсний потенціал.

Водні ресурси є неодмінною складовою частиною всього живого. Важко знайти таке природне тіло, яке не містило б у собі воду – вологу містять навіть каміння і вогненна маґма. Покриваючи дві третини поверхні Землі, вода впливає практично на всі процеси, які відбуваються, адже вона є основою життя нашої планети. Для людини вода є більш цінним природним багатством, ніж вугілля, нафта, газ, залізо, тому що вона незамінна. Наслідком нераціонального використання водних ресурсів є їх дефіцит та надмірне забруднення. Саме тому на даний момент актуальним залишається питання використання нових джерел питної води, а саме ресурсів підземних вод.

У широкому тлумаченні під поняттям "водні ресурси" розуміють усі води нашої планети, що перебувають у вільному стані, тобто води поверхневого та підземного стоку, вологу в ґрунті, води гірських і покривних льодовиків, штучно створених водних об'єктів, океанічні, морські та атмосферні води [1].

На території Харківської області протікають 867 річок, з них 172 річки мають більше 10 км, у тому числі 6 річок середніх і одна велика – Сіверський Донець, розташовано 57 водосховищ, 2538 ставків, де зарегульовано 1 735,85 млн м³ води, а також 583 озери.

Харківська область є однією з найбільших областей України по території та населенню і в той же час має надзвичайно низьку забезпеченість водними ресурсами, а це 1,8 % від загальної кількості водних ресурсів України, та посідає 24 місце серед областей України. Ресурси поверхневих вод області за середньобогаторічними показниками складають 3,41 км³/рік. У маловодні роки такі показники дорівнюють 1,5 км³/рік, межений стік у три рази менше середньорічного. Приблизна площа водного фонду становить 125 га і площа прибережних захисних смуг – близько 50 тис. га [2]. Найкращу водозабезпеченість на одного жителя мають Дворічанський (4,32 тис. м³/рік), Великобурлуцький (4,06 тис. м³/рік), Печенізький (37,6 тис. м³/рік), Вовчанський (3,43 тис. м³/рік), Шевченківський (3,21 тис. м³/рік) райони, а найгіршу – Чугуївський (1,07 тис. м³/рік), Красноградський (1,06 тис. м³/рік), Дерґачівський (0,77 тис. м³/рік), Лозівський (0,71 тис. м³/рік) та Харківський (0,08 тис. м³/рік) [3].

За загальними запасами підземних вод область займає п'яте місце в Україні. До їх складу входять артезіанські та ґрунтові води. Загальні затверджені запаси підземних вод складають 385,50 млн м³. Ураховуючи дані за 2010 рік, найбільш прогнозно-експлуатаційні запаси підземних вод (у м³/добу) є у Балаклійському (663,6), Харківському (561,6) та Валківському (204) районах, найменші – у Шевченківському (26,2), Великобурлуцькому (37,7) та Борівському (39,8) районах [4].

Важливою частиною водних ресурсів Харківщини є мінеральні води, найбільш відомими з яких є води Харківсько-Верхньокіївського горизонту. Їх бальнеологічна цінність пов'язана зі сприятливим поєднанням і співвідношенням основних компонентів: кремнієвої кислоти, вуглекислоти, кальцію, натрію, маґнію з невеликим вмістом заліза і значним вмістом органічних речовин. У Харківській області діють санаторії, головним багатством яких є мінеральні води: "Рай-Оленівка", "Роцца", "Бермінводи", "Березівські води" тощо. У наш час "Бермінводи" – добре організована бальнеологічна оздоровниця міждержавного значення. Курорт використовує три свердловини, головна із яких дає щосекундно майже сім літрів води. Розвідка лікувальних мінеральних вод у регіоні ще не закінчена, дослідження показали, що мінеральні джерела типу березівських є в багатьох регіонах Харківщини.

Водно-ресурсний потенціал є одним із найважливіших факторів регіонального розвитку. У Харківській області він складається з величини сумарного поверхневого стоку і запасів підземних вод, які можуть бути використані у процесі матеріального виробництва. Раціональне використання водних ресурсів, охорона водних систем від забруднення, виснаження, засмічення є найбільш важливим аспектом збереження води, яка становить важливу частину екосистеми.

Наук. керівн. Петряев О. О.

Література: 1. Курганевич Л. П. Водний кадастр. Водний фонд України [Електронний ресурс] / Курганевич Л. П. – Режим доступу : <http://geoknigi.com>. 2. Державна екологічна інспекція в Харківській області. Водні ресурси [Електронний ресурс]. –

області / Клименко В. Г. // Вісник Харків. нац. ун-ту. – 2008. – № 824. – Вип. 29. Геологія – географія – екологія. – С. 127–130. 4.
Жемерова Варвара. Водні ресурси Харківської області та соціально-географічні аспекти їх дослідження [Електронний ресурс] /
Варвара Жемерова. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua.